

ARGUMENT

Cuvinte cheie: ideologie, câmp literar, polarizări, comunism, anii '70 - '80, autonomia esteticului, neomodernism, postmodernism.

Scopul și obiectivele cercetării. Teza de doctorat *Ideologii dominante în spațiul literar românesc al anilor '70 - '80* identifică încă din titlu aria sa de cercetare, în sensul că atenția noastră va fi focalizată, cu precădere, asupra fenomenului literar românesc din perspectiva relației sale cu socio-politica.

Argumentele care se doresc a fi validate în prezenta cercetare doctorală au ca suport ideea că studierea și „(re)evaluarea” literaturii române „produse” în timpul în regimului comunist reprezintă o preocupare contemporană „obsesivă”, pentru că dincolo de limitele acestui sistem „infernă” și „tragic”, care a prejudiciat și chiar distrus „talente” și aspirații, fenomenul stârnește un interes deosebit. Ca dovadă, provocările, dinspre această direcție, sunt determinate, în principal, de „exotismul” și „stranietatea” teritoriului literar al acestei perioade culturale.

De aceea postulatul nostru va miza pe faptul că nu putem face abstracție de resorturile politice și sociale, care au avut un rol determinant în evoluția literaturii române din perioada comunistă. Dificultatea cercetării se recunoaște în/prin încercările de a realiza o diferențiere pertinentă între axa „morală” și cea „estetică”, între ideile literare și ideologia politică, între formele și formulele de „compromis” și cele de samisdat cultural și de „rezistență prin cultură”, între „reușită” și „eșec”.

În contextul în care, o atare investigație, implică atât literatura, cât și raportarea la politic, nu ne propunem o analiză exhaustivă a fenomenului cultural și ideologic, ci, mai degrabă, ne vom focaliza atenția asupra unor situații „relevante”, în care literatura își revendică „voința de putere”.

Repere conceptuale ale cercetării. Anii '70 - '80 ai secolului al XX-lea sunt, în plan literar, deosebit de importanți pentru evoluția literaturii române contemporane. În cartografierea fenomenului literar românesc al deceniilor opt și nouă, ne vom concentra atenția pe eforturile deosebite ale scriitorilor români, care, desfășurându-și activitatea într-

un stat comunist, au încercat, prin cât mai puține compromisuri, să mențină în funcțiune „instituația literaturii” asumându-și „poziții” și „roluri” care au produs mutații semnificative în arealul cultural și literar vernacular. În acest demers ne vom centra atenția pe ideile, conceptele, principiile a căror încărcătură simbolică s-a constituit în nuclee iradiante ale ideologiei literare, ale gândirii critice și, indirect, a formelor creației literar-artistice manifestate în deceniile opt și nouă ale secolului al XX-lea.

Într-un prim capitol cercetarea noastră va stabili coordonatele generale ale cercetării prin consemnarea câtorva repere de ordin teoretic, pe care le considerăm utile în dezvoltarea climatului ideologic presant și opresant, în egală măsură.

Întrucât, din perspectivă sociologică și culturologică, procesul creației artistice se poate analiza și re filtra printr-o mare diversitate de metode și presupuziții, am considerat că este util să aduc câteva argumente necesare unei abordări *inter-* și *transdisciplinare* a temei, alegerii care se vor situa la intersecția istoriei literare cu sociologia literară, sociocritica, teoria comparată, culturologia și analiza „discursivă”.

Este cunoscută influența pe care o are factorul politic asupra artei, în general, și asupra literaturii, în special; mai ales în regimurile de tip dictatorial, în care artelor li se cere să devină parte integrantă a propagandei, iar scriitorilor, misiunea de a fi „agitatori”.

Ipoteza de la care am pornit este că această presiune exercitată asupra scriitorului român nu este uniformă de-a lungul timpului, ci ea se manifestă în funcție de tensiunile care există, la un moment dat, în domeniul ideologic și în „sferele înalte” ale puterii politice. Abordarea noastră nu se subsumează aspectelor de ordin politic, dar nici nu ezită în a le investiga cu obiectivitate și sub o atare paralaxă, în mod implicit.

Pornind de la aporiile sociologului Pierre Bourdieu¹, cu privire la autonomia „câmpului literar”, vom arata în ce măsură literatura română a putut evolua în mod organic, în condițiile în care scriitorii autohtoni s-au aflat, constant, în situația de a se re poziționa în raport cu pretențiile autorităților comuniste; mai cu seamă ale celor de sub conducerea lui Nicolae Ceaușescu.

Relevantă este, în această direcție, remarca lui Pierre Bourdieu privind raporturile între puterea politică și producătorii de cultură, „deținătorii puterii” urmărind să le impună artiștilor „propria lor viziune și să-și apropie puterea de consacrare și de legitimare pe care

¹ Pierre Bourdieu, *Regulile artei. Geneza și structura câmpului literar*, trad. de Laura Albușescu și Bogdan Ghiu, Ed. a 2-a. București: Art, 2012.

aceștia o dețin, mai cu seamă prin intermediul a ceea ce Sainte-Beuve numește «presa literară»².

În ceea ce-i privește pe scriitorii și artiștii români, aceștia au acționat și reacționat „ca solicitanți și intercesori și, uneori, chiar ca niște veritabile grupuri de presiune”³, străduindu-se să își asigure „un control mediat asupra diferitelor gratificații materiale și simbolice”⁴.

În deceniile opt și nouă, regimul politic din România, deși a operat pseudo-concesii și false-deschideri, de aparență, rămâne totuși unul dictatorial, în care literatura și scriitorii au fost mereu văzuți ca instrumente necesare manipulării. Cu atât mai mult, cu cât într-un stat totalitar ca România lui Ceaușescu, în care presiunea politică e resimțită constant, e foarte interesant de observat evoluția literaturii române, care, paradoxal, a avut un caracter atipic. În sensul că, începând cu a doua jumătate a anilor '60 a dat semne de reînflorire și a permis reînnoirea cu marea cultură românească, ale cărei câștiguri culturale și detente artistic-experimentale în câmpul creației, fuseseră anulate odată cu impunerea unicei „metode” de creație a realismului socialist.

Având ca premiză teoretizările „câmpului literar”, în perspectiva patentată de Pierre Bourdieu, vom identifica polii existenți în relația dintre „câmpul puterii” și „câmpul literar”, axându-ne cercetarea în jurul „pozițiilor”, „dispozițiilor” și „luărilor de poziție” în spațiul literar românesc al anilor '70 - '80. O resursă importantă o constituie presa literară a vremii, la nivelul căreia s-au purtat dezbateri importante în ceea ce privește coordonata ideologică a literaturii și literatura ca ideologie. Prinși între literatură și ideologie, scriitorii au căutat căi de mijloc – binecunoscuta „rezistență prin cultură” - în fața prezenței neîntrerupte a literaturii oficiale, de uz propagandistic, servită de un număr important de scriitori. Ea a fost văzută ca „o povară constantă”, „un virus agresiv”, împotriva căruia „literatura adevărată a fost obligată să fabrice mereu anticorpi, să furnizeze replici și să se apere în felul ei, bătăind după coridoarele libere”⁵.

Am considerat că ilustrarea contextului socio-politic este esențială în demersul cercetării ideologiilor dominante, prin influența însemnată pe care a avut-o asupra literaturii române sub regimul politic patronat de familia Ceaușescu.

² *Ibidem*, p. 79.

³ Pierre Bourdieu, *op. cit.*, p. 80

⁴ Pierre Bourdieu, *op. cit.*, p. 80.

⁵ Eugen Negrici, *Trei particularități ale literaturii române din perioada comunistă.*, În: *Scrisul românesc*, nr. 10, octombrie 2009, p. 20.

În continuare vom încerca, în cel **de-al doilea capitol**, o structurare etapizată a manifestărilor socio-politice care au avut consecințe directe în planul literar românesc. Astfel, investigația din planul literar, nu va pierde din vedere nici principalele mutațiile din sfera politicului, atât pentru o încadrare corectă (fidelă) în context, cât și pentru o mai bună înțelegere a posibilelor semnificații ale fadărilor. Ca atare, în funcție de specificitatea relației dintre politic și literatură, vom constata că relieful anilor '70 - '80 a fost unul iregular, atât din punct de vedere al scopurilor urmărite de partidul comunist și cu atât mai mult unul denivelat din perspectiva producției literare.

Prin urmare, spirala pe care am considerat-o a fi cât mai pertinentă pentru o bună ilustrare vizând integrarea ideilor în ambianța lor „explicativă”, coincide cu enucleațiunea unor perspective, deja-asumate, dar se și desprinde, argumentat, de asemenea opțiuni inerțial-acceptate:

1. Anii 1964-1971: „Maxima” liberalizare în planul creației literare;
2. Anul 1971: „An de răscruce”, pentru reîntoarcerea la un trecut nu prea îndepărtat;
3. Anii 1971-1977: Lumile paralele ale „minirevoluției culturale”;
4. 1977- 1982: „Economie la lumină”, posibilități de strecurare prin penumbră;
5. 1982-1989: Salvarea literară prin înstrăinare de realitatea imediată.

Consider că nu se poate corect și just înțelege „starea literaturii” din această acoladă istorică fără o necesară incursiune în deceniul precedent, când au loc schimbări esențiale în re poziționarea României față de Moscova, capitala „comunismului victorios”. Printre evenimentele care au avut consecințe importante în plan ideologic reținem *Plenara lărgită a C.C. a P.C.R.*, la care se adoptă *Declarația cu privire la poziția P.C.R. în problemele mișcării comuniste și muncitorești internaționale*, din 15-22 aprilie 1964, cunoscută sub numele de *Declarația din aprilie*, importantă, în cazul de față, pentru „distanțarea” de politica oficială a Moscovei, efect a cărui urmare implicită a fost, printre altele, eliberarea din închisorile politice a unui număr însemnat de scriitori. Totodată la Congresul al IX-lea al Partidului Comunist, Nicolae Ceaușescu este ales conducătorul țării, ocazie cu/ prin care își va exprima deschis o evidentă voință de schimbare (reformare) a întregii clase politice românești. În acest context va fi favorizată și o limitată-libertate artistică, având ca miză atent camuflată a unor anumite rațiuni propagandistice de export.

Astfel că, în plan cultural-literar, această pseudo-deschidere, benefică din plan politic, va declanșa o efervescentă creație declarat-revoluționară. În a doua jumătate a anilor '60 scriitorii vor reacționa cu vigilență și rapiditate la „dezghețul ideologic”, iar

literatura română va încerca să își reia cursul firesc, întrerupt brutal și artificial în anii proletcultismului.

Aflați la răscruce de epoci estetice scriitorii își îndreaptă forțele creatoare spre găsirea a unor insolite și inedite modalități de exprimare artistică, fără a fi sustrași de sub lupa omniprezentă a „controlului” și a cenzurii.

Anul 1971 marchează începutul unei *minirevoluții culturale*, adică a unei „schimbări de macaz” în politica Partidului Comunist Român, care s-a reflectat în propunerile de măsuri prezentate de Nicolae Ceaușescu. „Tezele ceaușiste” trebuiau să se constituie într-un „ghid cultural” de sorginte ideologică, ale căror prevederi erau mai degrabă dogmatice decât novatoare, reactualizând noțiuni ca „realismul socialist” ș.a. în vederea spulberării „iluziilor” de liberalizare a vieții culturale, pe care Ceaușescu a întreținut-o inițial, în perioada de început a conducerii sale. Ele certificau și prefigurau, în continuare, realizări de seamă ale socialismului în plan economic și chiar spiritual, și, în spiritul militant al vremii, consemnau lipsuri în conduita politică, ideologică, educativă și culturală impunând și măsuri de ridicare a nivelului „combativității revoluționare” și a „spiritului militant”, partinic, al întregii activități politice, ideologice și de educație comunistă a maselor. Erau directive complexe, desfășurate de organele și organizațiile de partid, de organizațiile de masă și obștești, de organismele de stat, de instituțiile de propagandă, ideologice și cultural-artistic, reverberate, democratic, în rândul maselor populare.

Aplicând teoria „polilor” dintr-un „câmp literar”, ne propunem să ilustrăm, cum aceste propuneri de măsuri, cunoscute sub numele de „Tezele din iulie”, vor servi proiectului de reîndoctrinare ideologică și de configurare accentuată a izolaționismului ceaușist, în care partidul a jucat totul pe o mai veche carte: cea a naționalismului. Astfel spus, ne-am arătat interesați de felul particular în care partidul a remobilizat din nou energiile scriitoricești spre mize din afara literaturii și am analizat, în paralel, condițiile unui posibil refuz de susținere a acestor teze, venit din partea unor scriitori, situați întrucâtva în afara modelului impus; mai exact, la un pol oarecum autonom.

Etapa anilor 1971-1977 se va constitui, astfel, în „lumi paralele” ale minirevoluției culturale, în sensul că liberalizarea produsă în deceniul precedent a declanșat în lumea literară românească un avânt creator puternic, pe care noile pretenții venite din partea puterii politice nu l-au putut eradica așa cum și-ar fi dorit unii dintre liderii de partid.

Așa cum o probează faptele consemnate în editorialele din revuistica vremii, la sfârșitul anilor '70 și începutul anilor '80 „cultul personalității” e din ce în ce mai

accentuat. În contextul constrângerilor politice, tot mai evidente, scriitorii încearcă prin forme de protest simbolice, forme de *disidență prin cultură*, să reorienteze creația artistică spre noile tendințe literare din Occident, popularizate, în primul rând, prin programul intens de traduceri desfășurat de către unele edituri: *Univers*, *Meridiane*, *Minerva* (din București), sau *Dacia* (Cluj), *Junimea* (Iași), *Facla* (Timișoara).

Între 1982-1989, Partidul continuă să dea „indicații” tematice, în primul rând, scriitorilor; insistență ce dovedește că literatura română nu continuase cu fidelitate traseul marcat de ideologie. Prin urmare este important de subliniat faptul că, în acest context restrictiv, scriitorii înșiși devin mai conștienți de „puterea” scrisului lor și recurgând la diverse „tertipuri artistice”, cum ar fi ambiguitatea, esopismul, etc., vor încerca să impună o *novlitteratură*; per ansamblu, una de factură neo-, tardo-, postmodernistă.

Odată schițate, în linii mari, principalele elemente de „context socio-politic”, care au determinat diferite evoluții/regrese ale literaturii române, ne vom axa pe creionarea câtorva aspecte, pe care le-am considerat relevante în punctarea impactului exercitat de angrenajul ideologiilor care au dominat în România anilor '70 - '80.

Cel de-al III-lea capitol se va constitui într-o încercare de circumscriere a „confruntărilor” din anii '70, optând pentru „varianta” lui Pierre Bourdieu și situând la fiecare dintre cei doi poli – autonom și heteronom – ai „câmpului literar”, două tabere care scindează lumea literară.

Pe de o parte se află tabăra *dogmaticilor*, din care fac parte scriitorii care își intensifică crezul național-autohtonist iar la polul opus tabăra *subversivilor* (subteranilor), ai cărei scriitori înțeleg necesitatea de detașare categorică de nucleul ideologic comunist și care preferă exhibarea unei opțiuni predilecte pentru valori estetice, europenizante sau transoceanice.

O față a confruntărilor dintre eforturile de reactivare a modernismului estetic și tentativele de blocare în reacționarism ideologic, a constituit-o polemica în jurul *protocronismului*, concept care îi încuraja pe criticii și istoricii literari să identifice manifestări culturale universale ca având origini inițiale, rădăcini în cultura națională, fapt care ar fi anticipat unele direcții ulterioare extrem-naționaliste, xenofobe, din literatura și cultura anilor '80. Vom încerca să arătăm în ce măsură, pe temeiul contribuției noastre spirituale la cultura universală, acest concept literar, într-o interpretare supralicitantă a specificului românesc, a fost transformat în „ideologie de partid”, răspunzând doleanțelor naționaliste ale conducerii și vom încerca să evidențiem confuziile păgubitoare produse de

ideile, atitudinile, direcțiile nocive care au împiedicat funcționarea unui climat normal de creativitate literar-culturală și spirituală în spațiul românesc al anilor '70 - '80.

În capitolul al IV-lea voi căuta să ilustrez câteva dintre tendințele literare moderniste ale literaturii anilor '70, atât în poezie, cât și în proză și dramaturgie. În această perioadă modernismul interbelic este „redescoperit”, reasumat și reactivat cu entuziasm, fiind salutat de critica vremii ca o reînnoare a unui fir modernist efilat cu tradiția artei românești interbelice, brutal întreruptă și interzisă. Dacă în Occident se poate vorbi, în această perioadă, de o asumare firească a noilor experiențe, cum ar fi postmodernismul, la noi scriitorii și artiștii, în general, care se afirmă în această perioadă, refac, în salturi, etapele pierdute, prelungind unele experiențe moderniste și chiar perfecționându-le într-un mod rafinat și inovativ, sub un nou ambalaj tematic: *neomodernismul*.

Pentru a ilustra dominantăa unor orientări literare din această perioadă, vom lua în calcul operaționalitatea conceptului de *generație literară*, încadrând scriitorii cu ajutorul acestui instrument istoric specific de periodizare, dar și în funcție de specificul creației artistice practicate.

Rezultatul acestui efort de reactivare a tradiției literare interbelice s-a reflectat, transparent, mai ales în spațiul poeziei, astfel încât generația de poeți afirmați la sfârșitul anilor '60, cunoscută adesea ca „generația resurecției estetice” a propus noi valori umane și creatoare, canalizându-și energia pe repunerea în drepturi a criteriului estetic. Având drept modele interbelicii: Tudor Arghezi, Lucian Blaga, George Bacovia, Ion Barbu șamd., poeți ca Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Cezar Baltag, Ana Blandiana, Ioan Alexandru, Adrian Păunescu, Ion Gheorghe, Gabriela Melinescu ș.a. reabilitează lirismul în concordanță cu noile realități și orizonturi literare, care se redeschid în nișa celei de-a doua jumătate a anilor '60, contribuind în mod decisiv la diversificarea reliefului tematic și stilistic al poeziei. Imaginație, sensibilitate, confesiune, ironie, sunt câteva dintre trăsăturile care vor defini „noua poezie”, imperativul autonomiei esteticului fiind valorificat printr-o pluralitate de formule și de timbruri ale vocilor lirice. Meritul generației '60, în reluarea legăturilor cu direcția de modernitate al mării tradiții interbelice, pe de o parte, dar și cu cea a literaturii occidentale de mare prestigiu, pe de altă parte, este unul indenegabil, mai ales prin consecințele benefice în planul creației literare de la începutul deceniului opt.

Dinamica procesului literar al anilor '70 va reflecta, mai cu seamă, în a doua jumătate a deceniului, o epuizare a tradiției și o relativă „ofilire” a esteticii moderniste, reperabile în spațiul poeziei, fapt ce face posibilă apariția unei categorii de poeți „manieriști”.

Această „buclă” manieristă, care îi include pe Șerban Foarță, Emil Brumaru, Leonid Dimov, Gavril Matei, Romulus Vulpescu, Virgil Mazilescu șamd., ne-a atras atenția prin faptul că a reorientat poezia românească spre un alt orizont, al experimentelor lirice, de factură involuntar- postmodernă, mai atașată de fluxul literar transoceanic, având la bază o ideologie pe care o vom regăsi asumată și în cadrul prozei din spațiul literar românesc al anilor '80.

În acest interval al anilor '70, aceleași reflexe ale modernității interbelice, ușor de recunoscut, se regăsesc și la A.E. Baconsky, Ștefan Bănuțescu, Nicolae Breban, Augustin Buzura, George Bălăiță șamd., aceștia fiind doar câțiva dintre prozatorii care vor contribui la schimbarea de poetică prin elemente ce vor îmbogăți substanța prozei, la finele deceniului șapte, cu doze considerabile de mister, psihologic, fantastic, oniric etc.

O atenție deosebită trebuie acordată prozei „obsedantului deceniu”, care, mimând directiva, a transpus în scrieri sentimentul de „rezistență prin cultură”. Sub diverse forme evazioniste, sunt evidențiate aspecte negative ale socialismului incipient, paradoxal, fapt petrecut se pare, chiar cu aprobare din partea noii conduceri, care avea interesul de a pune într-o lumină proastă abuzurile vechiului regim. Marin Preda, Ion Lăncrăjan, Alexandru Ivăsiuc, Constantin Țoiu ș.a. au un aport deosebit în această nișă a literaturii moderniste, în care autonomia esteticului se impune, la rândul ei, ca ideologie la începutul anilor '70.

La nivelul criticii de întâmpinare, în special, reinstaurarea esteticului a însemnat declișezarea și eliberarea de sub stereotipiile realismului socialist, reconfigurându-se profilul mutilat al „noii direcții” critice în reconfigurarea canonului literar postbelic.

În încercarea de a surprinde cât mai bine fenomenul literar românesc al anilor '70-'80, în special din prisma raportului de intersectare a principiilor literare cu cele ale ideologiei oficiale, impuse de partidul comunist, considerăm necesară și evidențierea principalelor direcții din câmpul dramaturgiei românești al acestei acolade. Plecând de la premisa că opereii dramat(urg)ice, i se imprimă, încă din faza de proiect dramaturgic, o serie de direcții care să fie adecvate „funcțiilor” și semnificațiilor pe care le-ar putea dobândi punerea în scenă a unei piese de teatru, într-un anumit context, vom încerca să evidențiem care au fost condițiile specifice în care, dramaturgia românească a acestei perioade, a putut funcționa.

Astfel se conturează etapele procesului unei „discrete”, și mai ales, progresive resincronizări. În măsura în care canonul are o dublă determinare, pe de o parte una estetică iar pe de altă parte una istorică, ideologică, ne propunem să evidențiem conceptele fundamentale introduse în câmpul literar de generațiile de scriitori și critici, care activează

în câmpul literar românesc al anilor '70 - '80, în încercarea de a confirma caracterul reformativ al „bătăliilor canonice”, ce se prefigurează în această perioadă.

Capitolul al V-lea este dedicat fenomenului postmodernist care începe să fie asumat, deschis, în mod conștient, programatic, în spațiul literar românesc al anilor '80. În acest sens am considerat pertinentă identificarea „pozițiilor critice” în jurul postmodernismului reflectate în intervențiile teoretice din presa literară a vremii. În spațiul poeziei am subliniat experiențe postmoderniste manifestate tematic, poetic, stilistic prin care acestea se disting, delimitează strategic, de gravitatea modernistă și ceremonialul șaptezeciştilor. Printre punctele esențiale ale programului postmodernist vom recunoaște: eclectismul, oralitatea, ludicul, narativitate până la anecdotic, realismul, biografismul ș.a.m.d.

În ceea ce privește proza, accentul va fi pus pe latura experimentală. Pornind de la teoretizări ale conceptului de *experiment literar* și de la intervențiile teoretice în jurului *textualismului*, din anii '80, mi-am propus să evidențiez în ce măsură demersurile experimentale în spațiul prozei au constituit o dominantă în evoluția prozei spre postmodernist.

Dramaturgia anilor '80 rămâne un segment literar în derivă și, ca atare, nu ne-a reținut atenția decât prin „diferențieri specifice”.

Metodologia cercetării științifice. Cercetarea de față se compune, asemeni unui puzzle, dintr-o mulțime de piese, unele alcătuite din elementele de context politic, altele din polemici și direcții literare iar desemnul general din curente și orientări literare, canoane și „bătălii canonice”. Aceste fragmente se îmbină armonios într-o imixtiune artistică care nu trebuie privită doar în sens deterministic, ci mai ales în sens constructiv, de subminare a directivei.

În cercetarea de față o atenție deosebită am dedicat-o revistelor literare ale vremii: *România Literară*, *Luceafărul*, *Contemporanul*, *Scânteia Tineretului* (supliment cultural-literar), *Ramuri*, *Vatra*, *Orizont*, *Tribuna*, *Ramuri*, *Secolul XX* ș.a. încercând să pătrund dincolo de barierele impuse de cenzură și să identific pozițiile reale ale emițătorilor, disociind azimuturile discursurilor politice de cele estetice, sau a celor morale, etice de cele estetice. Cu riscul de a rămâne, în urma unei atare decantări, și cu suficiente leșturi.

Deoarece caracterul atipic al literaturii române din perioada conducerii lui Nicolae Ceaușescu a stârnit interes și printre alți cercetători, am încercat să identific stadii ale *ceaușismului în literatură*, regăsite în studii și opere semnificative relevând semnificația

unor „poziții critice”, cât mai pertinente, care au venit în sprijinul propriilor constatări și care îmi întăresc cercetarea, amendând în același timp pe acelea pe care le-am considerat neconcordante cu realitatea culturală a vremii.

Noutatea și originalitatea științifică constă în faptul că lucrarea încearcă să vină în completarea a ceea ce s-a scris până în prezent despre ideologiile literare românești, valorificând totodată, din perspectivă *inter-* și *transdisciplinară* anumite teorii *din afară* sau care au transcens câmpului literar.

Consider că aplicarea lor în cercetarea fenomenului literar românesc sub comunismul de factură ceaușistă, va redeschide noi perspective asupra modului de raportare la acest fenomen cu dublă față.

Nu în ultimul rând, cercetarea de față propune o abordare retrospectivă, cu un punct de sprijin în contemporaneitate, de pe o poziție obiectivă, prin faptul că, *biologic* și *biografic* nu ne leagă, de perioada investigată, nici un considerent de ordin subiectiv, care ar putea influența echidistanța față de literatură și realitate.

BIBLIOGRAFIE

Dicționare

Academia Română, *Dicționarul general al literaturii române*, Vol. I-IV. București: Editura Univers Enciclopedic, 2004.

Chițimia, I. C.; Dima, Al., coordonatori, *Dicționar cronologic. Literatura română*. București:

 Editura Științifică și enciclopedică, 1979.

Mărănduc, Cătălina, *Dicționar de scriitori români*. București: Editura Lucman, 2006.

Sasu, Aurel, *Dicționarul biografic al literaturii române*. București: Paralela 45, 2006.

Zaciu, Mircea; Papahagi, Marian; Sasu, Aurel, *Dicționarul scriitorilor români*. București: Editura Albatros, 2000.

Zamfir, Cătălin; Vlăsceanu, Lazăr, *Dicționar de sociologie*. București: Editura Babei, 1998

Istorii literare

Anghel, Petre, *Istoria politică a literaturii române postbelice*, teză de doctorat. Universitatea din București, 2010.

Crohmălniceanu, Ov. S., *Literatura română între cele două războaie mondiale*, vol. I, III. București: Editura Minerva, 1967, 1974.

Ghițulescu, Mircea, *Istoria literaturii române. Dramaturgia*. București: Editura Academiei Române, 2007.

Lovinescu, Eugen, *Istoria civilizației române moderne*. București: Editura Științifică, 1972

Lovinescu Eugen, *Istoria literaturii române contemporane. 1900-1937*. București: Editura Minerva, 1989.

Manolescu, Nicolae, *Istoria critică a literaturii române. 5 secole de literatură*. București: Paralela 45, 2008.

Micu, Dumitru, *Istoria literaturii române de la creația populară la postmodernism*. București: Editura Saeculum, I.O., 2000.

Popa, Marian, *Istoria literaturii de azi pe mâine*, vol. 1. București: Editura Fundația Luceafărul, 2001.

Popa, Marian , *Istoria literaturii române de azi pe mâine*, Vol. 2. București: Editura Semne, 2009.

Rotaru, Ion , *O istorie a literaturii române*, Vol.1-5. București: Editura Minerva, 1987.

Piru, Al., *Istoria literaturii române*, ediția revizuită de autor. Craiova: Editura Vlad & Vlad, 1993

Ștefănescu, Alex, *Istoria literaturii române contemporane 1941-2000*. București: Editura Mașina de scris, 2005.

Ulici, Laurențiu, *Literatura română contemporană*, București: Editura Eminescu, 1995.

Volume

****Probleme ale literaturii noi din R.P.R.* București: Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1952.

****Literatura română contemporană, I, Poezia*. București: Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1980.

****Arhipelag*. București: Cartea românească, 1981.

*** *Desant '83*. București: Cartea românească, 1983.

****Paul Everac interpretat de...*București:Editura Eminescu, 1984.

Andrei, Ștefan, în dialog cu Lavinia Betea, *I se spunea Machiavelli*. București: Editura Adevărul, 2011.

Bădărău, George, *Neomodernismul românesc*. Iași: Institutul European, 2009.

Bădescu, Ilie, *Timp și cultură*. București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1988.

Bădescu, Ilie, *Sincronism european și cultură critică românească, (Occidentul, Imperiile și Români în marea tranziție)*. București, 2002.

Bloom, Harold, *The Western Canon*. New York: Harcourt Brace & Company, 1994.

Boldea, Iulian, *Poezia neomodernistă*. Brașov: Editura Aula, 2005.

Boldea, Iulian, *Comunicare, context, interdisciplinaritate*. Târgu-Mureș: Editura Universității „Petru Maior”, 2010.

Boldea, Iulian, *De la modernism la postmodernism*. Târgu Mureș: Editura Universității Petru Maior, 2011.

Bourdieu, Pierre, *Questions de sociologie. Édition augmentée d'un index*. Paris: Ed. De Minuit, 1984.

Bourdieu, Pierre, *La distinction.Critique sociale du judgement*. Paris: Ed. De Minuit, 1985.

Bourdieu, Pierre, *Regulile artei.Geneza și structura câmpului literar*, trad. de Laura Albușescu și Bogdan Ghiu, Ed. a 2-a.București: Art, 2012.

- Brunschvicg, Leon, *Le Progrès de la conscience dans la philosophie occidentale*. Paris: Editura Presses Universitaires de France, 1953.
- Bucur, Romulus, *Poeți optzeciști (și nu numai) în anii '90*. Pitești: Paralela 45, 2000.
- Cassian, Maria Spiridon, *Orizonturi duble*. București: Editura Cartea Românească, 2006.
- Călinescu, Matei, *Cinci fete ale modernității: Modernism, avangardă, decadență, kitsch, postmodernism*. Iași: Polirom, 2005.
- Călinescu, Matei; Vianu, Ion, *Amintiri în dialog*. București: Litera, 1994.
- Cărtărescu, Mircea, *Postmodernismul românesc*. București: Humanitas, 1999.
- Cândea, Virgil, *Dimitrie Cantemir. 1673-1723*. București: Editura Enciclopedică Română, 1973.
- Cârneli, Magda, *Arta anilor '80. Texte despre postmodernism*. București: Editura Litera, 1996.
- Cernat, Paul; Manolescu, Ion; Mitchievici, Angelo; Stanomir, Ioan, *Explorări în comunismul românesc, Vol. 2*. Iași: Editura Polirom, 2005.
- Ceuca, Justin, *Aventura comediei românești. 1780-2009*. Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință, 2013.
- Codreanu, Theodor, *Transmodernismul*. Iași: Editura Junimea, 2005.
- Constantinescu, I., *Moștenirea modernilor. Eseuri de literatură comparată*. Iași: Editura Junimea, 1975 .
- Cordoș, Sanda, *Literatura între revoluție și reacțiune*. Cluj Napoca: Biblioteca Apostrof, 2002.
- Cosma, Anton, *Romanul românesc contemporan 1945-1985. I. Realismul*. București: Eminescu, 1988.
- Cosma, Anton, *Romanul românesc contemporan 1945-1989. II. Metarealismul*. Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană, 1998.
- Crăciun, Gheorghe, *Competiția continuă, antologie de texte teoretice despre postmodernism*, Pitești: Paralela 45, 1999.
- Crăciun, Gheorghe, *Aisbergul poeziei moderne*. Pitești: Paralela 45, 2009.
- Cristea, Valeriu, *Domeniul criticii*. București: Cartea Românească, 1976.
- Cubleșan, Constantin, *Teatrul-istorie și actualitate*. Cluj-Napoca: Dacia, 1979.
- Cubleșan, Constantin, *Teatrul-între civic și etic*. Cluj-Napoca: Dacia, 1983.
- Deletant, Dennis, *România sub regimul comunist*. București: Editura Fundației Academia civică, 2010.

- Denni, Bernard; Lecomte, Patrick, *Sociologia politicului*. Cluj-Napoca: Editura Eicon, 2004.
- Dimisianu, Gabriel, *Oameni și cărți*. București: Cartea Românească, 2008.
- Dimov, Leonid; Țepeneag, Dumitru. *Onirismul estetic*, antologie de texte teoretice, interpretări critice și prefață de Marian Victor Buciu, București: Editura Curtea Veche, 2007.
- Dobrescu, Caius, *Modernitatea ultimă*. București: Editura Univers, 1998.
- Durandin, Catherine, *Istoria românilor*. Iași: Editura Institutul European, 1998
- Eliade, Mircea, *Despre Eminescu și Hasdeu*. Iași: Editura Junimea, 1987.
- Eminescu, Mihai, Poesii. București: Editura Librăriei Socecu & comp, 1884.
- Ficeac, Bogdan, *Tehnici de manipulare*. București: Nemira, 1996.
- Firan, Florea, *Profiluri și structuri literare. Contribuții la o istorie a literaturii române*, vol. II (M-Z). Craiova: Scrisul Românesc, 2003.
- Foucault, Michel, *Power/Knowledge: Selected Interviews and Other Writings 1972-1977*, editat de Colin Gordon. Brighton: Editura Harvester, 1980.
- Gheorghe, Ion; Dumitrescu, Aurelian Titu, *Mutul*. București: Editura Vinea, 2008.
- Gheorghiu, Mihai Dinu, *Intelectualii în câmpul puterii. Morfologii și traiectorii sociale*. Iași: Polirom, 2007.
- Giurescu, Constantin C., coordonator, *Istoria României în date*, București: Editura Enciclopedică Română, 1971.
- Glodeanu, Gheorghe. *Dimensiuni ale romanului contemporan*. Baia Mare: Editura Gutinul, 1998.
- Goldiș, Alex, *Critica în tranșee: de la realismul socialist la autonomia esteticului*. București: Cartea Românească, 2011.
- Goldmann, Lucien, *Sociologia literaturii*. București: Editura Politică, 1972.
- Grigorescu, Dan, *Între cultură și Coca-Cola. Note despre amurgul postmodernismului*. București: Editura Minerva, 1994.
- Grigurcu, Gheorghe, *Teritoriu liric. Poezia românească actuală*. București: Editura Eminescu, 1972.
- Grigurcu, Gheorghe, *Poeți români de azi*. București: Cartea românească, 1979.
- Groeben, Norbert, *Psihologia literaturii. Știința literaturii între hermeneutică și empirizare*, trad. de Gabriel Liiceanu și Suzana Mihalescu. București: Editura Univers, 1978.
- Hall, Stuart, *Mass communication and Society*. Beverly Hills: Sage, 1979.

- Hegel, Georg Wilhelm Friedrich, *Despre artă și poezie*, Vol. 1, 2, București: Editura Minerva, 1979.
- Herseni, Traian, *Sociologia literaturii*. București: Editura Univers, 1973.
- Ichim, Ofelia; Axinte, Șerban, *Concepte în mișcare. Studii despre stadiul actual al criticii și istoriei literare românești*, București: Editura Academiei Române, 2010.
- Iorgulescu, Mircea, *Rondul de noapte*. București: Cartea Românească, 1974.
- Lefter, Ion Bogdan, *Recapitularea modernității. Pentru o nouă istorie a literaturii române*. Pitești: Editura Paralela 45, 2000.
- Lefter, Ion Bogdan, *Scriitori români din anii '80 - '90. Dicționar bio-bibliografic*, volumul III (P-Z). Pitești: Paralela 45, 2001.
- Lefter, Ion Bogdan, *Anii '60-'90. Critică literară*. Pitești: Paralela 45, 2002.
- Lefter, Ion Bogdan, *Primii postmoderni. „Școala de la Târgoviște”*, Pitești: Paralela 45, 2003.
- Lefter, Ion Bogdan, *Flashback 1985: Începuturile „noii poezii”*. Pitești: Paralela 45, 2005.
- Lefter, Ion Bogdan, *Postmodernism. Din dosarul unei „bătălii culturale”*. Pitești: Paralela 45, 2012.
- Lungu, Dan, *Construcția identității într-o societate totalitară. O cercetare sociologică asupra scriitorilor*. Iași: Junimea, 2003.
- Maiorescu, Titu, *Critice*. București: Editura Minerva, 1973.
- Manolache, Gheorghe, *Regula lui doi*. Sibiu: Editura Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, 2004.
- Manolache, Gheorghe, *Literatura de grad secund*. Sibiu: Editura Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, 2005.
- Manolache, Viorella, *Antielite. Forme tipice și atipice ale elitismului politic contemporan*. Sibiu: Editura Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, 2007.
- Manolescu, Nicolae, *O ușă abia întredeschisă (Teme 6)*. București: Cartea Românească, 1986.
- Manolescu, Nicolae, *Despre poezie*. București: Cartea Românească, 1987.
- Manolescu, Nicolae, *Literatura română postbelică. Lista lui Manolescu. I. Poezia*. Brașov: Editura Aula, 2001.
- Marino, Adrian, *E. Lovinescu și metoda impresionistă, în Anuar de lingvistică și istorie literară*, XVIII, Iași, 1967.
- Marino, Adrian, *Modern, modernism, modernitate*. București: Editura pentru literatură universală, 1969.

- Marino, Adrian, *Viața unui om singur*. București: Editura Polirom, 2010.
- Martin, Aurel, *Poeți contemporani*. București: Editura pentru Literatură, 1967.
- Martin, Mircea, *Singura critică*. București: Cartea Românească, 1986.
- Martin, Mircea, *Singura critică*. București: Cartea Românească, 2006.
- Martin, Mircea, *Generație și creație*. Reșița: Editura Timpul, 2000.
- Micu, Dumitru, E. *Lovinescu, în Periplus*. București: Cartea românească, 1974.
- Mihăilescu, Florin, *De la prolecultism la postmodernism. O retrospectivă critică a ideologiei literare postbelice*. Constanța: Pontica, 2002.
- Mincu, Marian, *Poezie și generație*. București: Editura Eminescu, 1975.
- Mincu, Marian, *Poeticitate românească postbelică*. Constanța: Editura Pontica, 2000.
- Mincu, Marin, *Experimentul poetic românesc*. București: Paralela 45, 2006.
- Munteanu, Romul, *Metamorfozele criticii europene*. București: Univers, 1988
- Mușat, Carmen, *Perspective asupra romanului românesc postmodern și alte ficțiuni teoretice*. Pitești: Paralela 45, 1998.
- Mușat, Carmen, *Strategiile subversiunii. Incursiuni în proza postmodernă*. București: Cartea Românească, 2008.
- Mușina, Alexandru, *Eseu asupra poeziei moderne*. Chișinău: Editura Cartier, 1997.
- Mușina, Alexandru, *Paradigma poeziei moderne*, ed. a II-a., Brașov: Editura Aula, 2004.
- Nedelciu, Mircea, *Tratament fabulatoriu*. București: Editura Allfa, 1996.
- Negrici, Eugen, *Figura spiritului creator*. București: Cartea românească, 1978.
- Negrici, Eugen, *Literatura română sub comunism. Proza*. București: Editura Fundației Pro, 2002.
- Negrici, Eugen. *Literatura română sub comunism. 1948-1964*. București: Cartea Românească, 2010.
- Nemoianu, Virgil, *O teorie a secundarului. Literatură, progres și reacțiune*. București: Univers, 1997.
- Nițescu, M., *Sub zodia prolecultismului. Dialectica puterii*. București: Humanitas, 1995.
- Oțoiu, Adrian, *Trafic de frontieră. Proza generației '80. Strategii transgresive*. Pitești: Paralela 45, 2000.
- Pandrea, Petre, *Atitudini și controverse*. București: Editura Minerva, 1982.
- Papu, Edgar, *Din clasicii noștri. Contribuții la ideea unui protocronism românesc, București*, Editura Eminescu., 1977.
- Papu, Edgar, *Interviuri*, Ediție îngrijită de Ilie Rad și Grațian Cormoș. Cluj-Napoca: Editura Limes, 2005.

- Parpală, Emilia, *Postmodernismul poetic românesc. O perspectivă pragmatică și cognitivă*. Craiova: Editura Universitaria, 2011.
- Rusu-Păsărin, Gabriela, *Disidență sau rezistență prin cultură. Dialoguri incomode realizate în primăvara anului 1991*. Timișoara: Helicon, 1993.
- Patraș, Antonio, *Scriitorul și umbra sa. Geneza formei în literatura lui E. Lovinescu*, vol. I-II. Iași: Institutul European, 2013.
- Perian, Gheorghe, *Literatura în schimbare*. Cluj-Napoca: Editura Limes, 2010.
- Petcu, Marian, coordonator, *Cenzura în spațiul cultural românesc*. București: Editura Comunicare.ro, 2005.
- Petrescu, Ioana Em. *Configurații*. Cluj-Napoca: Editura Dacia, 1981.
- Petrescu, Liviu, *Poetica postmodernismului*, ediția a III-a. Pitești: Paralela 45, 2003.
- Poantă, Petru, *Modalități lirice contemporane*. Cluj: Editura Dacia, 1973.
- Pop, Ion, *Poezia unei generații*. Cluj-Napoca: Editura Dacia, 1973.
- Pop, Ion, *Interviuri*. Cluj-Napoca: Editura Limes, 2011.
- Pop, Ioan-Aurel, Bolovan, Ioan, Coordonatori. *Istoria României*. Compendiu. Cluj-Napoca: Institutul Cultural Român - Centrul de Studii Transilvane, 2005.
- Popescu, Dumitru, *Ieșirea din labirint. Eseuri*. București: Eminescu, 1973.
- Popescu, Marian. *Scenele teatrului românesc 1945-2004. De la cenzură la libertate*. București: Unitext, 2004.
- Popovici, Titus, *Creșterea răspunderii, în Confruntări în critica deceniilor IV-VII*. București: Editura Cartea românească, 1975.
- Regman, Cornel, *Noi explorări critice*. București: Eminescu, 1982.
- Schifirneț, Constantin, *Generație și cultură*. București: Albatros, 1985.
- Simion, Eugen, *E. Lovinescu. Scepticul mântuit*. București: Cartea Românească, 1971
- Simion, Eugen, *Scriitori români de azi*, Vol. 3. București: Cartea românească, 1984.
- Simion, Eugen, *Scriitori români de azi*, Vol. 4. București: Cartea românească, 1989.
- Simion, Eugen; Grigor, Andrei, *În ariegarda avangardei. Convorbiri cu Andrei Grigor*, ediția a II-a adăugită. București: Curtea Veche, 2012.
- Spiridon, Monica; Lefter, Ioan Bogdan; Crăciun, Gheorghe, *Experimentul literar românesc postbelic*. Pitești: Paralela 45, 1998.
- Stănescu, Nichita, *Fiziologia poeziei*. București: Editura Eminescu, 1990.
- Tănase, Stelian, *Anatomia mistificării (1944-1989)*. București: Humanitas, 2009.
- Tismăneanu, Vladimir, *Arheologia terorii*. Sibiu: Polsib, 1992.

- Tomită, Alexandra, *O istorie „glorioasă”*. *Dosarul protocronismului românesc*. București: Cartea Românească, 2007.
- Truță, Liliana, *Experimentalism și antropocentrism în proza postmodernă românească*. Pitești: Paralela 45, 2010.
- Țeposu, Radu G., *Istoria tragică și grotescă a întunecatului deceniu literar nouă*. București: Eminescu, 1993.
- Ungheanu, Mihai, *Interviuri neconvenționale*. București: Cartea românească, 1982.
- Ungureanu, Cornel, *Proza românească de azi*. București: Cartea Românească, 1985.
- Vattimo, Gianni, *Sfârșitul modernității*. Constanța: Pontica, 1993.
- Verdery, Katherine, *Compromis și rezistență. Cultura română sub Ceaușescu*, București: Humanitas, 1994.
- Watts, Larry L., *Ferește-mă, Doamne, de prieteni: Războiul clandestin al blocului sovietic cu România*. București: Editura RAO, 2011.
- Zamfirescu, Dan, *Istorie și cultură*. București: Editura Militară, 1975.
- Zamfirescu, Dan, *Via magna*. București: Editura Eminescu, 1979.
- Zamfirescu, Dan, *Accente și profiluri (1963-1983)*. București: Cartea românească, 1983.

Studii, interviuri și articole din periodice

- Andrițoiu, Al., *Inima și rațiunea*. În: *România literară*, nr.10, 6 martie 1969.
- Andru, Vasile, *Proză și modernitate*. În: *România literară*, 4 august 1983.
- Anghel, Paul, *Noi și exercițiul democrației*. În: *România literară*, nr.9, 27 februarie 1969.
- Anghel Paul, *O precizare legată de noțiunea de tezism*. În: *România literară*, nr. 35, 1 septembrie 1977
- Balaci, Alexandru, *Focar al ideilor înaintate*. În: *România literară*, nr.7, 13 februarie 1969.
- Balaci, Alexandru, *Evenimentul solemn*, În: *România literară*, nr. 29, 18 iulie 1985
- Balotă, Nicolae, *Critica, tribună a dezbaterii ideologice*. În: *Luceafărul*, nr.43, 27 octombrie 1973.
- Balotă, Nicolae, *Sincronism, protocronism - idei forță*. În: *Luceafărul*, nr 46, 12 noiembrie 1977
- Baranga, Aurel, *Opere vrednice de timpul nostru*. În: *România literară*, nr. 28, 8 iulie 1971.
- Barbu, Eugen, *Un îndemn în numele socialismului*. În: *Scînteia*, nr 8840, 8 iulie 1971.
- Bentoiu, Pascal, *Confruntare*. În: *România literară*, nr.23, 5 iunie 1969.
- Boldea, Iulian, *Canonul literar. Limite și ierarhii*. În: *Viața Românească*, nr. 3-4 , 2009

- Botez, Demostene, *Primul rod al acestei primăveri*. În: România literară, nr.6, 6 februarie 1969.
- Botez, Demostene, *Scriptorul și rostul lui*. În: România literară, nr.25, 19 iunie 1969.
- Botez, Demostene, *Arta și literatura în slujba educației comuniste*. În: Scînteia, nr 8840, 8 iulie, 1971.
- Botez, Demostene, *Rostul cărții*. În: România literară, nr. 28, 8 iulie 1971.
- Brădeanu, Andrei, *O concepție realistă despre menirea artei în socialism*. În: Vatra, nr.1, 20 ianuarie 1983.
- Breban, Nicolae, *Merele de aur*. În: România literară, nr. 7, 18 februarie 1971.
- Buzura, Augustin, *Dincolo de cuvinte și comodități*. În: România Literară, nr. 2, 10 ianuarie 1974
- Cassian, Nina, *Ad majorem Musical Gloriam*. În: România literară, nr.10, 12 decembrie 1968.
- Călinescu, Al., *Text și literatură*. În: România Literară, nr. 2, 10 ianuarie 1974.
- Călinescu, I., *Implicații în istoria literară românească*. În: Luceafărul, nr 44, 29 octombrie 1977.
- Cărtărescu, Mircea, *Dreptul la timp*. În: Echinoc, nr. 11-12, 1979.
- Cărtărescu, Mircea, *Debutul unui poet*. În: Tribuna României, nr. 198, 1 februarie 1981.
- Cărtărescu, Mircea, *Textualism, biografism, sincronie stilistică*. În: Cronica, nr. 25, 1985
- Cățineanu, T., *Între idei și mituri dominante*. În: Steaua, martie, 1985.
- Cârneli, Magda, *Post-scriptum la o carte de poezie*. În: Dialog, nr. 115-116, 1986.
- Cârneli, Magda, *Despre postmodernism în Europa de Est*. În: România literară, nr. 13, 1994.
- Cernat, Paul *Timpul mărturisirii*. În: România literară, nr. 26, 29 iunie 2012.
- Ciocârlie, Livius, *Presupuneri despre postmodernism*. În: Caiete critice, nr.1-2, 1986
- Ciotea, Florin, *Democrația culturii*. În: Vatra, nr.3, 20 martie 1983.
- Ciulei, Liviu, *Orgoliul diferențierii*. În: România literară, nr.23, 5 iunie 1969.
- Chiriță, Constantin, *Adevărul fundamental*. În: Luceafărul, nr.8, 19 februarie 1972.
- Chișu, Lucian, *Ion Băieșu – profil de romancier*. În: Caiete critice, nr. 9, 2012.
- Chiuzbaian, Gabriel Iosif, *Literatură și drept*. În: România Literară, nr. 2, 10 ianuarie 1974.
- Constantin, Paul, *Pentru o istorie generală a culturii moderne românești*. În: Luceafărul, nr 51, 17 decembrie 1977.
- Cosma, Anton, *Contradicțiile și progresul în literatură*. În: Vatra, nr.1, 20 ianuarie 1984.

- Cosma, Anton, *40 de ani de literatură nouă*. În: Vatra, nr.4, 20 aprilie 1984.
- Cotescu, Octavian, *Un document foarte important*. În: România literară, nr. 28, 8 iulie 1971.
- Covaliu, Brăduț, *Umanismul necesar*. În: România literară, nr.23, 5 iunie 1969.
- Crăciun, Gheorghe, *Autenticitatea ca metodă de lucru*. În: Astra, nr. 4, 1982.
- Crăciun, Gheorghe, *La început a fost literatură*. În: Ateneu, nr. 12, 1988.
- Crohmălniceanu, Ovid S., *Postmodernism; ce se spune și ce nu*. În: Caiete critice, nr.1-2, 1986.
- Diaconu, Mircea A., *Mai e cunoașterea posibilă...* În: Euphorion, nr. 1-2, 2009.
- Dinescu, Lucia Simona, *Modele literare alternative*. În: România literară, nr. 42, 20 octombrie 2006.
- Dima, Al., *De la universalismul lui Heliade...* În: Luceafărul, nr 47, 19 noiembrie 1977.
- Dimisianu, G., *Datoria criticii*. În: România literară, nr. 33, 14 august 1975.
- Dimisianu, G., *Tema revoluției*. În: România literară, nr. 29 din 17 iulie 1980.
- Doinaș, Ștefan Aug., *Pentru o nouă generație poetică*. În: România literară, nr. 50, 13 decembrie 1979.
- Drăgan, Mihai, *Contribuție reală la valorile umanității*. În: Luceafărul, nr 51, 17 decembrie 1977.
- Dumitrescu, Geo, *Decebal fără Traian? și alte câteva întrebări despre poezie*. În: România literară, nr.3, 16 ianuarie 1969.
- Dumitrescu-Buşulenga, Zoe, *România azi*, În: România literară, nr. 34, 22 august 1974.
- Duțu, Alexandru, *Compararea culturilor*. În: Luceafărul, nr 44, 29 octombrie 1977.
- Eftimiu, Victor, *Literatură și partidul*. În: România literară, nr. 18, 29 aprilie 1971.
- Fulga, Laurențiu, *A fi revoluționar*. În: România literară, nr.5, 7 noiembrie 1968.
- Georgescu, Paul, *Dinspre cuvinte*. În: România literară, nr. 29, iulie 1970.
- Grigurcu, Gheorghe, *Poezia lui Emil Brumaru*. În: România literară, nr. 44, 5-11 noiembrie 2003.
- Hagiu, Grigore, *Un an hotărâtor*. În: România literară, nr.1, 2 ianuarie 1969.
- Hagiu, Grigore, *In forum*. În: România literară, nr.9, 27 februarie 1969.
- Horea, Ion, *Un an nou*. În: România literară, nr.12, 26 decembrie 1968.
- Ianoși, Ion, *Nihilismul și responsabilitatea artistului*. În: România literară, nr.4, 23 ianuarie 1969.
- Iordan, Iorgu, *Despre reconsiderarea trecutului cultural*. În: România literară, nr.2, 9 ianuarie 1969.

- Iordan, Iorgu, *Opinii despre „magia cuvintelor”*. În: România literară, nr. 44, 1 noiembrie 1979.
- Iorgulescu, Mircea, *Cultură și critică*. În: România Literară, nr. 1, 3 ianuarie 1974.
- Iorgulescu, Mircea, *Critică și pasiune*. În: România literară, nr. 5, 31 ianuarie 1974
- Iorgulescu, Mircea, *Un nou spirit literar*. În: România literară, nr. 29 din 17 iulie 1980.
- Ivasiuc, Alexandru, *Apel la gândirea creatoare*. În: România literară, nr. 46, 11 noiembrie 1971.
- Ivașcu, George, *Conștiință comunistă*. În: România literară, nr. 46, 11 noiembrie 1971.
- Ivașcu, George, *Literatura de masă*. În: România literară, nr. 48, 25 noiembrie 1971.
- Ivașcu, George, *Dimensiunea ideologică*. În: România literară, nr. 6, februarie 1973.
- Ivașcu, George, *Dimensiunea ideologică*. În: România literară, nr. 5, 31 ianuarie 1974.
- Ivașcu, George, *Un cer înalt*. În: România literară, nr. 13, 28 martie 1974.
- Ivașcu, George, *În spiritul Congresului XI*. În: România literară, nr. 51, 19 decembrie 1974.
- Jianu, Nicolae, *Moldova*. În: România literară, nr.3, 24 Octombrie 1968.
- Jianu, Nicolae, *Timpul social și insubordonarea lui*. În: România Literară, nr. 18, 29 aprilie 1971.
- Lefter, Ion Bogdan, *Proza nouă și treptele ecuației postbelice*. În: Contemporanul, nr. 33, 15 august 1986.
- Lefter, Ion Bogdan, *Introducere în noua poetică a prozei*. În: Neue Literatur, nr. 3, 1989.
- Macovescu, George, *Lectura*. În: România Literară, nr. 2, 10 ianuarie 1974.
- Manea, N., *Scriitorul - acea dreaptă conștiință în care semenii săi să poată crede*. În: Familia, nr.12, decembrie 1981.
- Manolache, Gheorghe, *Lectura simpatetică*. În: Vatra, nr. 7, 2007.
- Manolescu, Nicolae, În : Contemporanul, nr. 34, 21 august 1964
- Manolescu, Nicolae, *Eugen Simion: Orientări în literatura contemporană*. În: Contemporanul, nr.4, 28 ianuarie 1966.
- Manolescu, Nicolae, *Actualitatea lui E. Lovinescu*. În: România literară, nr. 33, 14 august 1975.
- Manolescu, Nicolae, *Necesitatea criticii și citica necesară*. În: România literară, nr. 34, 21 august 1975.
- Manolescu, Nicolae, *Tezism și spontaneitate*. În: România literară, nr. 32, 11 august 1977.
- Manolescu, Nicolae, *Cei mai tineri scriitori*. În: România literară, nr. 47, 22 noiembrie 1979.

- Manolescu, Nicolae, *Însemnări despre anul literar*. În: *România literară*, nr. 52, 27 decembrie 1979.
- Manolescu, Nicolae, *Postmodernismul poetic*. În: *Caiete critice*, nr. 3-4, 1983.
- Manolescu, Nicolae, *Poezii pereche*. În: *Caiete critice*, nr.cit, nr. 1-2, 1986.
- Manolescu, Nicolae, *Generație literară*. În: *România literară*, nr. 2, 19 ianuarie 2000.
- Manolescu, Nicolae, *Câteva precizări cu privire la George Ivașcu*. În: *România literară*, nr. 51, 23- 31 decembrie, 2011.
- Manolescu, Nicolae, *Miturile istoriei literare*. În: *România literară*, nr. 13, 30 martie 2012.
- Manu, Emil, *Activa confruntare cu realitatea*. În: *Orizont*, nr. 31, 31 iulie 1980.
- Marcu, *Față în față cu literatura în comunism*. În: *Observator cultural*, nr. 244, 26 octombrie 2004.
- Marino, Adrian, *Protocronism, pancronism, sincronism*. În: *Luceafărul*, nr 51, 17 decembrie 1977.
- Martin, Mircea, *Ideea de „generație”*. În: *Luceafărul*, nr.4, 22 ianuarie 1972.
- Martin, Mircea, *Lista lui Bloom*. În: *România literară*, nr. 24, 2001
- Martin, Mircea, *Despre estetismul socialist*. În: *România Literară*, nr. 23, 16-22 iunie 2004.
- Mihai, Florin, *Larry Watts răstoarnă istoria: Ceaușescu a colaborat cu SUA împotriva URSS*.
- KGB-ul a complotat să-l răstoarne prin Ghizela Vass și Leonte Răutu*. În: *Jurnalul Național*, 2 febr. 2011.
- Mihale, Aurel, *Verdictul istoriei*. În: *România Literară*, nr. 18, 29 aprilie 1971.
- Moraru, Cristian, *Către o nouă poetică*. În: *Ateneu*, nr. 9, sept. 1985.
- Munteanu, Aurel Dragoș, *Cu spirit partinic*. În: *Scînteia*, nr 8840, 8 iulie 1971.
- Mușina, Alexandru, *Poezia cotidianului*. În: *Astra*, nr. 4, 1981.
- Mușlea, Ion, *Creația literar artistică, Creația tehnico-științifică*. În: *Steaua*, nr. 3, martie 1981.
- Negrici, Eugen, *Trei particularități ale literaturii române din perioada comunistă*. În: *Scrisul românesc*, nr. 10, octombrie 2009.
- Negucioiu, Aurel, *Trăsături ale conștiinței socialiste*. În: *Tribuna*, nr. 23, 3 iunie 1976
- Noica, Constantin, *Prospectiv și retrospectiv în umanism*. În: *Revista de filozofie*, tomul 20, nr.7, 1973.
- Noja, Ioan, *Democratizarea culturii*. În: *Tribuna*, nr. 16, 15 aprilie 1976.
- Odangiu, Marian, *Literatura și conștiința politică*. În: *Orizont*, nr. 28, 10 iulie 1980.
- Ornea Z., *Literatură și ideologie*, În: *România literară*, nr. 33, 14 august 1975.

- Papu, Edgar, *Intuiția ascensiunii*. În: România Literară, nr. 18, 29 aprilie 1971.
- Papu, Edgar, *Poezia românească a deceniului 8*. În: Luceafărul, nr.3, 15 ianuarie 1972.
- Papu, Edgar, *Eugen Lovinescu, precursorul*. În: Tribuna României, nr. 17, 15 iulie 1973
- Papu, Edgar, *Protocronism românesc*. În: Secolul 20, nr. 5-6, 1974.
- Papu, Edgar, Colocviile Luceafărului: *Protocronism și sincronism*. În: Luceafărul, nr 41, 8 octombrie 1977.
- Papu, Edgar, Colocviile Luceafărului: *Protocronism și sincronism*. În: Luceafărul, nr 42, 13 octombrie 1977.
- Pavelescu, Ion; Tabacu, Dumitru, *Sub semnul luminos al umanismului revoluționar*. În: România liberă, 3 iunie 1976.
- Păunescu, Adrian, *Progresul unei țări nu poate avea loc în condiții de izolare*, Interviu cu Gheorghe Rădulescu, președinte al Consiliului de Miniștri. În: România literară, nr.15, Joi 10 aprilie 1969.
- Păunescu, Adrian; Rădulescu, Gheorghe,, *Progresul unei țări nu poate avea loc în condiții de izolare*. În: România literară, nr.15, Joi 10 aprilie 1969.
- Păunescu, Adrian, *Complexul modernității*. În: România literară, nr. 20, 15 mai 1969.
- Paraschivescu, Miron Radu, *Libertatea - un drept și o datorie*. În: România literară, nr.23, 5 iunie 1969.
- Pardău, Platon, *Prețuire și responsabilitate*. În: România literară, nr. 28, 8 iulie 1971.
- Piru, Al., *Paul Anghel și problema socialului în literatură*. În: România Literară, nr. 7, 18 februarie 1971.
- Pleșu, A., *Rigorile ideii naționale și legitimitatea universalului*. În: Secolul 20, 1-2-3,1981.
- Pleșu, Andrei, *Inevitabilul post-modernism. Fragmente dintr-un text (încă) imposibil*. În: Caiete critice, nr 1-2, 1986.
- Poantă, Petru, *Protocronism sau sincronism*. În: Steaua, nr. 10, octombrie 1977
- Pop, Ion, *Momentul literar actual*. În: Tribuna, nr.14, 1970.
- Pop, Ion, *Semne noi de lirism*. În: Echinox, nr. 8-9, august-septembrie 1978.
- Pop, Ion *Noua poezie nouă*. În: Echinox, nr. 8-9, august-septembrie 1979.
- Pop, Laurențiu, *Cultură și contemporaneitate*. În: Tribuna, nr. 20, 13 mai 1976.
- Popa, C., *Ziua presei române*. În: Steaua, nr. 8, august 1981.
- Popescu, Al., *A fi o țară a lumii*. În: România literară, nr.9, 5 decembrie 1968.
- Popescu, Petru, *A scrie pentru patrie*. În: România literară, nr. 28, 8 iulie 1971.
- Popescu, Simona, *Compendiu despre noua proză*. În: Dialog, nr. 112-113, 1986.

- Popovici, Doru, *Anticipații muzicale*. În: *Luceafărul*, nr 51, 17 decembrie 1977.
- Popovici, Titus, *Congresul responsabilității noastre*. În: *România literară*, nr. 33, 14 august 1969.
- Preda, Marin, *Individul și istoria*. În: *România literară*, nr.23, 5 iunie 1969.
- Radu, Tania, *Solemnitatea decorării tovarășului Gheorghe Rădulescu*. În: *Flacăra*, 7 septembrie 1984.
- Rădulescu, Gheorghe, *Profesorilor mei de limba și literatura română*. În: *România liberă*, nr. 42, 1986.
- Sângeorzan, Zaharia, *Literatura actualității*. În: *România Literară*, nr. 7, 18 februarie 1971.
- Scarlat, Mircea, *Ispita permanentă a experimentului*. În: *Caiete critice*, nr. 3-4, 1983.
- Serghi, Cella, *Proiecte*. În: *România Literară*, nr. 1, 3 ianuarie 1974.
- Simion, Eugen, *Augustin Buzura*. În: *România Literară*, nr. 2, 10 ianuarie 1974
- Simion, Eugen, *Ștefan Bănulescu*. În: *România Literară*, nr. 4, 24 ianuarie 1974.
- Simion, Eugen, *Geometria visului* . În: *România literară*, nr. 2, 1986.
- Simion, Eugen, *Un concept care își caută sensurile*. În: *Caiete critice*, nr.1-2, 1986.
- Simuț, Ion, *Care patru literaturi?*. În: *România literară*, nr. 29, 28 iulie - 3 august, 1993.
- Simuț, Ion, *Declarație de dragoste pentru generația '60*. În: *Tribuna*, nr.74, 1-15 octombrie 2005.
- Stancu, Zaharia, *Anul XXV*. În: *România literară*, nr.16, 17 aprilie 1969.
- Stancu, Zaharia, *Literatura noastră – expresie a umanismului socialist*. În: *România Literară*, nr. 37, 9 septembrie 1971.
- Ștefănescu, Alex, *Generația bovarică*. În: *România literară*, nr. 46-47, 23 noiembrie – 6 decembrie, 1994.
- Ștefănescu, Alex, *Matei Vișniec, contemporanul nostru*. În: *România literară*: nr. 10, 17 martie 1999.
- Ștefănescu, Alex, *Petre Pandrea la o nouă lectură*. În: *România literară*, nr. 19, 14 – 20 mai 2003.
- Ștefănescu, Alex, *Scriitori arestați (1944-1964)*. În: *România literară*, nr. 23, 15 – 21 iunie 2003
- Teodorescu, Virgil, *Anul XXV – faza cristalină a existenței noastre*. În: *România literară*, nr.17, 24 aprilie 1969.
- Teodorescu, Virgil, *O nouă vârstă a țării*. În: *România literară*, nr. 5, 4 februarie 1971.
- Tomozei, Gheorghe, *O înaltă ținută umanistă*. În: *România literară*, nr. 34, 22 august 1974.

Țoiu, Constantin, *Timpul nostru*. În: România literară, nr.8, 20 februarie 1969.
Ungureanu, C., *Literatura de mâine*. În: Tribuna, nr. 35, 28 august 1975.
Vasile, Marian, *Epoci și literaturi*. În: *Luceafărul*, nr 44, 29 octombrie 1977.
Zamfirescu, Dan, *De la sincronism la protocronism*. În: *Luceafărul*, nr 40, 1 octombrie 1977.
Zamfirescu, Dan, *Cultura română trebuie să folosească șansa de azi spre a deveni aluatul unei noi umanități*. În: *Flacăra*, 29 octombrie 1981.

(Editoriale)

****O nouă Românie literară*, editorial. În: România literară, nr.1, 10 Oct 1968.
****Probleme actuale ale literaturii române*, editorial. În: România literară, nr.2, 17 Oct 1968.
****Dreptul și datoria*, editorial. În: România literară, nr.4, 31 Oct 1968.
****Adunarea Generală a Scriitorilor*, editorial. În: România literară, nr.7, 21 noiembrie 1968.
****Temeiul speranțelor noastre*, editorial. În: România literară, nr.5, 30 ianuarie 1969.
****Primăvara structurilor limpezi*, editorial. În: România literară, nr.12, 20 martie 1969.
****Salutul studențimii*, editorial. În: România literară, nr.16, 17 aprilie 1969.
****Literatura unui sfert de veac*, editorial. În: România literară, nr.18, 1 mai 1969.
****Bogat calendar politic*, editorial. În: România literară, nr.22, 29 mai 1969.
****Gândirea, sensibilitatea umană – problemă de stat*, editorial. În: România literară, nr.23, Joi 5 iunie 1969.
****Ceaușescu-PCR*, editorial. În: România literară, nr. 29, din 17 iulie 1969.
****Adeziune deplină*, editorial. În: România literară, nr. 27, 1 iulie 1971.
****Condiția durabilității*, editorial. În: România literară, nr. 33, 12 august 1971.
****Scriitorii își spun cuvântul*, editorial. În: România literară, nr. 47, 18 noiembrie 1971.
****Climat literar*, editorial. În: România literară, nr. 49, 2 decembrie 1971.
****Traducerile*, editorial. În: România literară, nr. 50, 9 decembrie 1971.
****Demnitatea scriitorului*, editorial. În: România literară, nr. 51, 16 decembrie 1971
****Realitatea*, editorial. În: România literară, nr. 52, 23 decembrie 1971.
****Cadența fluxului de creație*, editorial. În: *Luceafărul*, nr.9, 28 februarie 1972.
****Întrebarea esențială*, editorial. În: *Luceafărul*, nr.13, 25 martie 1972.
****Motivare*, editorial. În: *Luceafărul*, nr.9, 3 martie 1973.
****Menirea literaturii*, editorial. În: România literară, nr. 20, 16 mai 1974.
****Frontul Unității Socialiste*, editorial. În: România literară, nr. 21, 23 mai 1974.

- ****Adeziune unanimă*, editorial. În: Tribuna, nr. 11, 13 martie 1975.
- ****Etape ale afirmării*, editorial. În: Tribuna, nr. 30, 24 iulie 1975.
- ****Programul de formare a omului nou*, editorial. În: Tribuna, nr. 24, 10 iunie 1976.
- ****Realitate și spirit militant*, editorial. În: Tribuna, nr. 37, 9 septembrie 1976.
- ****Dezbatere și responsabilitate*, editorial. În: Luceafărul, nr.29, 16 iulie 1977.
- ****Climatul creator al marilor răspunderi*, editorial. În: Contemporanul, nr. 42, 22 octombrie 1978.
- ****Conferința Națională a Scriitorilor*, editorial. În: Steaua, nr. 7, iunie 1981.
- ****Cultură și socialism*, editorial. În: Steaua, nr. 5, mai 1982.
- ****Conștiința unei epoci*, editorial. În: Steaua, nr. 7, iulie 1982.

Documente publicate

- Discursul lui Nicolae Ceaușescu la Adunarea Generală a Scriitorilor*. În: România literară, nr. 7, 21 noiembrie 1968.
- Lucrările „Adunării Generale a Scriitorilor”*. În: România literară, nr. 7, 21 noiembrie 1968.
- Rezoluția Adunării Generale a Scriitorilor*. În: România literară, nr. 7, 21 noiembrie 1968.
- Telegramă adresată Comitetului Central al Partidului Comunist Român, tovarășului Nicolae Ceaușescu, de organizația U.T.C. de la Uniunea Scriitorilor*. În: România literară, nr. 7, 13 februarie 1969.
- Lucrările „Mesei rotundă a României literare - Socialul în literatură.”* În: România literară, nr. 5, 4 februarie 1971.
- Lucrările mesei rotunde: „România literară și Cronica. Despre climatul literar”*. În: România literară, nr. 25, Joi 17 iunie 1971.
- Consfătuirea de lucru a activului de partid din domeniul ideologiei și al activității politice și cultural-educative*. În : Scînteia, nr. 8843, 11 iulie 1971
- Întâlnirea tovarășului Nicolae Ceaușescu cu membrii ai Uniunii Scriitorilor*. În: România literară, nr. 39, 23 septembrie 1971.
- Lucrările 1Adunarii generale deschise” a organizației P.C.R. a Uniunii Scriitorilor*. În: România literară, nr. 41, 7 octombrie 1971.
- Discursul lui Nicolae Ceaușescu la Plenara lărgită a Comitetului Municipal București al PCR*, toate ziarele din 13 octombrie 1971.

- Telegrama Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Tovarășului Nicolae Ceaușescu.* În: *România literară*, nr. 41, 7 octombrie 1971.
- Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la programul PCR pentru îmbunătățirea activității ideologice, ridicarea nivelului general al cunoașterii educația socialistă a maselor, pentru așezarea relațiilor din societate noastră pe baza principiilor eticii și echității socialiste și comuniste.* În: *România literară*, nr. 45, 4 noiembrie 1971.
- Mesaj pentru Nicolae Ceaușescu din partea Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România.* În *România literară*, nr. 13, 4 aprilie 1974.
- Raportul conducerii Uniunii Scriitorilor prezentat de acad. Zaharia Stancu la Conferința anuală a scriitorilor.* În: *Luceafărul*, nr. 22, 27 mai 1972.
- Lucrările „Colocviilor Luceafărului”: Protocronism și sincronism.* În: *Luceafărul*, nr 41, 8 octombrie 1977.
- Mesajul tovarășului Nicolae Ceaușescu adresat Conferinței Naționale a Scriitorilor.* În: *Steaua*, nr. 7, iulie 1981.
- Lucrările simpozionului „Literatura română în timpul comunismului”.* În: *România literară*, nr. 21, 2-8 iunie 2004.
- Stenograma Ședinței Comitetului Politic Executiv al CC al PCR, din 24 mai 1977.* În: *România literară: Controlul conștiințelor (II)*, nr. 47, 28 noiembrie 2008.
- Stenograma Ședinței Plenare a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale (I), din 28-29 iunie 1977.* În: *România literară: Controlul conștiințelor (III)*, nr. 48, 5 decembrie – 12 decembrie 2008.
- Stenograma Ședinței Plenare a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale (II), din 28-29 iunie 1977.* În: *România literară: Controlul conștiințelor (IV)*, 12 decembrie – 19 decembrie 2008.
- Lucrările Colocviului național universitar de literatură contemporană, Ediția a VII-a, Brașov, 7-8 aprilie 2011.*

Texte și articole consultate pe internet

Anghel, Petre, *Generația 70*, disponibil la <http://www.poezie.ro/index.php/essay/13954038/index.html>, accesat la 14 martie 2012.

Anghel, Petre, *Laurențiu Ulici, criticul unei generații*, disponibil la <http://www.poezie.ro/index.php/essay/13957616/index.html>, accesat la 14 martie 2012.

Anghel, Petre, *Generația optzeci: scriitori și/sau optzeciști*, disponibil la <http://www.poezie.ro/index.php/essay/13954203/index.html>, acesta la 17 aprilie 2012.

Anghel, Petre, *Protocronismul*, disponibil la <http://petreanghel.blogspot.ro/2013/03/protocronismul.html>, accesat la 20 iunie 2013.

Cernat, Paul, *Un exercițiu de legitimare teoretică*. În: *Observator cultural*, nr. 691, 20 septembrie 2013, disponibil la http://www.observatorcultural.ro/Un-exercitiu-de-legitimare-teoretica*articleID_17172-articles_details.html, accesat la 22 septembrie 2013.

Codreanu, Theodor, *Edgar Papu și minoratul culturii românești*. În: *Caiete de protocronism*, nr. 2, disponibil la <http://protocronism.wordpress.com/contributii-teoretice-de-azi/theodor-codreanu-edgar-papu-si-minoratul-culturii-romanesti/> accesat la 1 februarie 2013.

Diaconu, Mircea A., *Autonomia esteticului*, dezbateri În: *Cultura*, nr. 174, 22 mai 2008 disponibil la <http://revistacultura.ro/cultura.php?articol=2644> –, accesat la 20 octombrie 2013.

Laszlo, Alexandru, *Un faliment resuscitat*, 2006 <http://193.226.7.140/~leonardo/n09/Laszlo5.htm> accesat la 20 decembrie 2012

Martin, Mircea, serialul *Cultura română între comunism și naționalism (II)*, *Dezvoltarea protocronismului sau protocronismul ca atitudine culturală*. În: *Revista 22*, nr. 44, 31 octombrie 2002, disponibil la <http://www.revista22.ro/cultura-romana-intre-comunism-si-nationalism-ii-241.html>, accesat la 17 noiembrie 2012

Martin, Mircea, serialul *Cultura română între comunism și naționalism (III)*, *Protocronism și ceaușism*, 11 noiembrie 2002, disponibil la <http://www.revista22.ro/cultura-romana-intre-comunism-si-nationalism-iii-252.html>, accesat la 17 noiembrie 2012

- Papu, Edgar (1979), *Prolog către viitor.Către sfârșit de veac* . În: Luceafărul Românesc, 21 decembrie 2006, disponibil la, <http://luceafarul.wordpress.Com/?s=protocronism>, accesat la 14 octombrie 2012
- Pricop, Constantin, *Dumitru Țepeneag sau onirismul estetic*, În: Viața Românească, disponibil la http://www.viataromaneasca.eu/arhiva/48_viata-romaneasca-6-7-/10_cronica-literara/55_dumitru-tepeneag-sau-onirismul-estetic.html, accesat la 23 septembrie 2012.
- Simion, Eugen, *Posteritatea lui E. Lovinescu*, 16 Septembrie 2006, disponibil la <http://www.9am.ro/stiri-revista-presei/2006-09-16/eugen-simion-posteritatea-lui-e-lovinescu.html#> , accesat la 2 februarie 2013
- Spiridon, Cassian Maria, *Fețele modernității la Matei Călinescu*, disponibil la <http://convorbiri-literare.dntis.ro/TATAiul9.html>, accesat la 18 septembrie 2013.